



**OIKEUSKANSLERINVIRASTON
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025 – 2028
SEKÄ TULOSSUUNNITELMA VUODELLE 2024**

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

OIKEUSKANSLERINVIRASTON TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2025-2028 JA TULOSSUUNNITELMA 2024

1. Johdanto

Oikeuskanslerinviraston toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä tuloussuunnitelmassa pyritään asettamaan selkeästi ja tiiviisti viraston toiminnan painopisteet ja tulostavoitteet, jolloin asiakirja toimii viraston kehittämisen ja johtamisen välineenä.

Toimintaympäristön jatkuva muutos sekä uusi ilmoittajansuojelulainsäädäntö (1171/2022) ja ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistus (330/2022) edellyttävät toiminnan kehittämistä ja strategiatyötä siten, että oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston uudet tehtävät kiinnittyvät osaksi viraston toimintaa ja että painopiste rakenteelliseen laillisuusvalvontaa lisää valvonnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

Toiminta- ja taloussuunnitelma ja tuloussuunnitelma käsitellään vuosittain oikeuskanslerinvirastossa koko viraston henkilöstön osallistavassa menettelyssä, jossa toiminnan keskeiset tavoitteet ja painopisteet valmistellaan johdon ja henkilöstön yhteistyönä johdon palaverissa ja osastokokouksissa. Suunnitelmat käsitellään myös viraston henkilöstökokouksessa ja johtoryhmässä.

2. Oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston perustehtävä (missio), visio ja strategia

Oikeuskanslerinvirasto tukee oikeuskansleria ja apulaisoikeuskansleria seuraavissa tehtävissä:

- 1) valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointien lainmukaisuuden valvonnassa,
- 2) tuomioistuinten, muiden viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien laillisuusvalvonnassa ja
- 3) asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonnassa.

Lisäksi oikeuskanslerinvirasto ylläpitää ilmoittajansuojelun keskitettyä ulkoista ilmoituskanavaa. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa kiinnitetään huomiota siihen, että toimivaltaiset viranomaiset hoitavat ilmoittajansuojeluun liittyvät tehtävänsä.

Oikeuskanslerinviraston toiminnassa on kyse viime kädessä ihmisistä ja heidän oikeuksiensa toteuttamisesta. Tämä edellyttää myös viraston henkilöstön hyvinvoinnista ja kyvykkyydestä huolehtimista viraston tärkeimpänä voimavarana.

Missio

Oikeuskanslerin perustehtävänä on turvata valtiojärjestyksen ja valtiosäännön perusperiaatteiden, erityisesti kansanvaltaisuuden ja oikeusvaltioperiaatteen sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Visio

Oikeuskanslerin laillisuusvalvonta on vaikuttavaa, asiantuntevaa, riippumatonta ja joutuisaa toimintaa. Se tukee kestävästä yhteiskunnan ja oikeusvaltion kehittämistä sekä tunnistaa laillisuusvalvon-
nassa ihmisten arjen ongelmat.

Strategia

Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa yhdistetään tehokkaasti, monipuolisesti ja vaikuttavasti valtioneuvosto- ja laillisuusvalvontaa ja siihen kuuluvaa ennakollista säädosvalvontaa sekä oikeusvalvontaa ja asianajovalvontaa. Tarkoituksena on, että valtioneuvoston päätöksenteon valvonta, lainvalmistelun valvonta, asianajajien toiminnan valvonta, kanteluiden käsittely, valvontakäynnit (tarkastukset), omien aloitteiden käsittely sekä muut valvonnan työtavat muodostavat johdonmukaisen, vaikuttavan ja yhteen sovitettun kokonaisuuden. Oikeuskanslerinviraston ylläpitämän, ilmoittajansuojelun keskitetyn ulkoisen ilmoituskanavan avulla arvioidaan ilmoittajansuojelujärjestelmän toimivuutta sekä hankitaan ilmiöpohjaista tietoa hyödynnettäväksi laillisuusvalvonnassa.

Oikeuskanslerinviraston toiminta kokonaisuudessaan perustuu osallistavaan ja innostavaan johtamiseen sekä yhteiseen osaamisen kehittämiseen.

3. Toimintaympäristön muutokset

Ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistus antaa aikaisempaa paremmat edellytykset valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen välisen työnjaon tarkoituksenmukaiseen kehittämiseen sekä laillisuusvalvonnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden parantamiseen. Uudistuksessa oikeuskanslerille keskitettiin laillisuusvalvonta hallinnon automaatioissa, korruption vastaisessa toiminnassa sekä julkisissa hankinnoissa, kilpailussa ja valtiontukiasioissa. Ilmastomuutoksen ja luontokadon torjunta sekä tulevien sukupolvien oikeudet näyttäytyvät nykyisin keskeisesti kansainvälisessä ja kansallisessa sääntelyssä sekä oikeudellisessa ratkaisukäytännössä. Julkishallinnon voimakkaasti etenevä digitalisoituminen ja kestävä hallinnon kehittäminen yleisemminkin muodostuvat siten oikeuskanslerin valvontaympäristössä aikaisempaa merkittävämmäksi alueeksi.

Perustuslaissa oikeuskanslerille säädetty valtioneuvoston ja tasavallan presidentin sekä viranomais-toiminnan ja lainkäytön laillisuusvalvonta muodostaa edelleen keskeisen osan oikeuskanslerin toimintaa. Oikeusasiamiehelle on tehtävienjakolaissa siirtynyt useita yksilön oikeuksien toteutumista koskevia, määrältään merkittäviä asiaryhmiä. Tämä antaa mahdollisuuden suunnata oikeuskanslerin laillisuusvalvontaa aikaisempaa enemmän rakenteellisiin kysymyksiin. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa on vastaisuudessa olennaista pyrkiä tunnistamaan erilaisten rakenteellisten tekijöiden vaikutukset ja niissä olevat ongelmat. Tällaisia voivat olla esimerkiksi puutteellinen tai ristiriitainen lainsäädäntö, puutteellinen toiminnan ohjaus ja valvonta sekä ongelmat toiminnan menettelyissä, johtamisessa, resursoinnissa, toimintakulttuurissa sekä tietojärjestelmissä.

EU:n direktiiviin perustuvassa ilmoittajansuojelulainsäädännössä on osoitettu oikeuskanslerinvirastolle uusi tehtävä ulkoisena, keskitettynä ilmoituskanavana väärinkäytösilmoituksissa. Ilmoittajansuojelulain soveltamisala on laaja kattaen useita EU:n keskeisiä politiikka-aloja ja niihin liittyvää kansallista täytäntöönpanosääntelyä. Osa soveltamisalasta koskee tehtävienjakolaissa oikeuskanslerille keskitettyjä tehtäviä. Väärinkäytösilmoitukset voivat koskea myös yksityissektorin toimintaa, joten tehtävän hoitoon sisältyy näiltäkin osin uudenlaisia piirteitä viraston toiminnassa. Keskitetyn ilmoituskanavan tehtävässä ei ole ensi sijassa kyse laillisuusvalvonnasta, vaan menettelyllisestä tehtävästä, jossa ilmoitukset otetaan vastaan ja siirretään toimivaltaisille valvontaviranomaisille käsiteltäväksi sekä huolehditaan viranomaisten yleisestä neuvonnasta, verkkoviestinnästä ja järjestelmän raportoinnista. Laillisuusvalvonnan näkökulma hahmottuu ilmoittajansuojelujärjestelmän toimivuuden valvonnan valvontana, riskiarviointina ja täydentävänä tietolähteenä, jonka kohteena ovat ilmoituksia selvittävät ja jatkotoimenpiteistä vastaavat valvontaviranomaiset. Laillisuusvalvonassa ilmoittajansuojelu voidaan nähdä myös osana korruption vastaisen toiminnan järjestämisen valvontaa sekä hyvän hallinnon ja oikeussuojan toteutumisen valvontaa.

Toisiaan seuraavat kriisit yhteiskuntakehityksessä heijastuvat välittömästi laillisuusvalvontaan. Näin tapahtui Covid 19 –pandemian aikana, jolloin kantelujen määrä lisääntyi merkittävästi, ja valtioneuvostovalvonnassa käsiteltiin uudentyyppisiä asioita. Edelleen jatkuva Venäjän federaation hyökkäyssota Ukrainaan on myös heijastunut laillisuusvalvojan toimintaan erityisesti valtioneuvostovalvonnassa. Sota on nostanut julkisen vallan ja koko yhteiskunnan varautumistasoa sekä vaikuttanut yhteiskunnan yleiseen ilmapiiriin ja väestösuhteisiin. Ajankohtaiset maailmantapahtumat voivat heijastua valtioneuvoston ja viranomaisten toiminnassa sekä kiristää väestösuhteita Suomessa. Kuluvana vuonna toteutunut Suomen Nato-jäsenyys on muuttanut merkittävästi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista asemaa. Nato-jäsenyyden edellyttämät uudet menettelytavat ja rakenteet valtioneuvostossa ja hallinnossa sekä lainsäädännön muutostarpeet ovat parhaillaan selvitettävänä ja valmisteltavana.

Alkaneella vaalikaudella julkinen talous tulee olennaisesti kiristymään, mikä vaikuttaa julkisten tehtävien ja palvelujen resursointiin sekä lainsäädäntöön. Laillisuusvalvonnassa joudutaan arvioimaan oikeuksien ja etuuksien rajoittamista merkitseviä säädös- ja päätösehdotuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta sekä selvittämään perustuslaista aiheutuvia reunaehtoja uudelta näkökulmasta. Oikeuskanslerin säädösvalvonnassa on kiinnitettävä edelleen huomiota hyvän lainvalmistelun periaatteiden toteutumiseen vaikutusten arvioinnissa ja vaihtoehtojen toteuttamistapojen selvittämisessä samoin kuin eduskunnan tiedonsaantioikeuksiin. Näköpiirissä on hyvin sääntelyintensiivinen vaalikausi, mikä edellyttää oikeuskanslerin säädösvalvonnassa työmäärän aktiivista hallintaa.

Vuoden 2023 alussa hyvinvointialueet aloittivat toimintansa, mikä on vaikuttanut vahvasti myös kuntien tehtäviin ja asemaan. Ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistuksessa yksilön oikeuksien toteutuminen sosiaali- ja terveydenhuollossa keskitettiin eduskunnan oikeusasiamiehelle. Hyvinvointialueiden perustaminen ja toiminnan käynnistyminen ovat esillä oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa rakenteellisen valvonnan näkökulmasta. Ensi vaiheessa huomiota kiinnitetään hallinnon ja erityisesti hyvinvointialueiden laillisuusvalvonnan järjestämiseen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtymiseen hallitusti niiden vastuulle. Esimerkiksi hyvinvointialueiden kireä rahoitus- ja

henkilöstötilanne voi lähivuosina näyttäytyä myös laillisuusvalvonnassa palvelujen saatavuuskysymyksenä.

Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota valtioneuvoston ja sen ministeriöiden toimintaan hyvinvointialueiden ohjauksessa sekä niiden rahoituksen ja toiminnan puitteiden järjestäjänä. Laillisuusvalvonnassa tarkastellaan hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön toimivuuden arviointia ja muutosten valmistelua sekä lainsäädännössä ilmenneiden ongelmakohtien korjaamista erityisesti perusoikeuksien sekä hyvän hallinnon, demokratian ja osallistumisoikeuksien kestävän turvaamisen näkökulmista.

Euroopan unionissa ja erityisesti joissakin sen jäsenvaltioissa kohdistuu oikeusvaltioon edelleen uhkia. Tämä on heijastunut myös Suomessa käytyyn keskusteluun, jossa on painotettu tuomioistuinten riippumattomuuden vahvistamista vastaavien ilmiöiden varalta. Tämä keskustelu sivuaa myös laillisuusvalvontaa, jonka tehtävänä on yhtä lailla riippumattomasti tukea viranomaistoiminnan lainmukaisuutta, tuomioistuinten riippumattomuutta ja tuomioistuinlaitoksen asemaa oikeusvaltion ylläpitäjänä ja takaajana.

Laillisuusvalvontaan kohdistuu yleisemminkin muuttuneita ja kohonneita yhteiskunnallisia odotuksia. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kannanotoissaan linjannut tarvetta jatkaa oikeuskanslerin säädösvalvonnan vahvistamista ja kehittämistä. Myös oikeusvalvonnan oma-aloitteinen toiminta on saanut huomiota. Oikeuskanslerille keskitetyt tehtävät kohdentuvat vahvasti tulevaisuuteen ja asettavat uusia vaatimuksia laillisuusvalvonnalle. Niissä heijastuvat myös yhteiskunnalliset odotukset oikeuskanslerin toiminnalle. Laillisuusvalvonnan toimet ovat myös olleet aikaisempaa tiiviimmän julkisen seurannan ja kriittisenkin arvioinnin kohteena.

Poikkeukselliset olosuhteet ovat lisänneet työmäärää, sillä käsiteltävät asiat ovat monessakin mielessä vaikeutuneet ja tehneet laillisuusvalvonnasta vaativampaa. Sääntelyn nopearytmisyys ja sirpaleisuus sekä lainvalmistelun puutteet ovat aikaisempaa näkyvämpiä piirteitä laillisuusvalvonnan toimintaympäristössä. Lisäksi asianajajien valvontaan liittyvien asioiden määrä on viime vuosina kasvanut. Rakenteellinen näkökulma asettaa laillisuusvalvonnalle uudenlaisia vaatimuksia ja edellyttää toimintatapojen jatkuvaa kehittämistä, mutta vahvistaa sen vaikuttavuutta.

4. Toimintasuunnitelma vuosille 2025-2028

Seuraavassa hahmotellaan monivuotisen suunnittelun tapaan linjaukset viraston toiminnan vaiheistetusta kehittämisestä. Kyse on monelta osin pitkän aikavälin kehittämistyöstä, jota toteutetaan vähitellen voimavarojen niin salliessa. Laillisuusvalvonnan ja muun toiminnan kehittämisen painopisteet suunnittelukaudella ovat:

- Ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistuksen toimeenpanon jatkaminen osana rakenteellisen laillisuusvalvonnan kehittämistä
 - Oikeuskanslerin keskitettyjen tehtävien haltuunottoa tehostetaan viraston osaamista vahvistamalla. Näissä tehtävissä painottuva rakenteellisen laillisuusvalvonnan näkökulma on jo nykyisinkin osa viraston toimintaa, jonka perustalle osaamista on edelleen hyvä rakentaa. Työssä oppiminen sekä viraston osastorajat ylittävä ja osastojen

sisäinen tiimi- ja työparityöskentely ovat viraston henkilöstöstrategian sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaan keskeisiä toimintatapoja osaamisen kehittämisessä ja laaja-alaisten tehtävien hoitamisessa. Viraston sisäistä yhteistyötä laillisuusvalvonta-asioiden valmistelussa tiivistetään. Työn johdossa ja asioiden vastuuttamisessa otetaan huomioon uudenlaisten työtapojen mahdollisuus ja niiden tehokas käyttö. Yhteistyötä myös eri sidosryhmien kanssa kehitetään osaamisen vahvistamiseksi. Viraston koulutustyöryhmän työ ja mahdollisuudet osallistua viraston ulkopuoliseen koulutukseen tukevat osaamisen kehittämistä.

- Ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunta sekä tulevien sukupolvien oikeuksien turvaamisen näkökulma näkyvät nykyisin keskeisesti oikeudellisessa toiminnassa, niin kansallisessa ja kansainvälisessä sääntelyssä kuin oikeudellisessa ratkaisukäytännössäkin. Myös oikeusvaltioon kohdistuvat uudenlaiset uhat ovat toimintaympäristössä näkyviä ilmiöitä. Oikeuskanslerin laillisuusvalvontaa kohdennetaan siten aikaisempaa vahvemmin kestävä hallinnon ja oikeusvaltion ylläpitämiseen ja kehittämiseen.
- Vahvistetaan edelleen rakenteellista näkökulmaa laillisuusvalvonnassa ja pyritään tunnistamaan se yhä useammin kanteluasioissa. Kehitetään tässä myös yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Rakenteellisen näkökulman hahmottamista työestetään ratkaisijan ja esittelijän välisessä vuorovaikutuksessa, viraston yhteisissä työpajoissa, johdon keskusteluissa, viraston työnjohdossa ja lähiesihenkilötoiminnassa.
- Suunnitellaan sopivia käytännön toimintatapoja laillisuusvalvonnan toteuttamiseen uusien erityistehtävien hoidossa. Tällaisia voivat olla aktiivinen verkostoituminen ja sidosryhmäyhteistyö tapaamisineen ja keskusteluineen sekä järjestelmällinen tiedonhaku (kotimaisista ja kansainvälisistä lähteistä) samoin kuin osallistuminen seminaareihin ja muihin tilaisuuksiin erityistehtävien alueilla.
- Oikeuskanslerinviraston tehtävän vakiinnuttaminen Ilmoittajansuojelun keskitettynä väärinkäytösten ulkoisena ilmoituskanavana ja ilmoittajansuojelujärjestelmän toimivuuden seuranta laillisuusvalvonnassa
 - Hallintoyksikössä vakiinnutetaan uuden tehtävän hoito nykyisillä resursseilla ja ylläpidetään jo muodostuneita yhteyksiä keskeisiin toimivaltaisiin valvontaviranomaisiin eri hallinnonaloilla, seurataan ilmoitusmenettelyn toimivuutta sekä kehitetään toimivat menettelyt Euroopan komissiolle annettavan vuosiraportin laatimiseksi.
 - Laillisuusvalvonnassa hyödynnetään ilmoittajansuojelujärjestelmän toiminnasta saatavaa lämpöpohjaista tietoa ja kohdennetaan valvontaa tarpeen mukaan järjestelmän toimivuuden valvonnan valvontaan. Tämä valvonta muodostaa osan korruption vastaisen toiminnan järjestämisen sekä hyvän hallinnon ja oikeussuojan toteutumisen valvontaa. Laillisuusvalvonnan kohteena ovat ilmoituksia selvittävät ja jatkotoimenpiteistä vastaavat toimivaltaiset valvontaviranomaiset.

- Hallitusvallan käytössä ja oikeusvalvonnan alueella valvotaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen yleisiä edellytyksiä ja turvataan oikeusvaltioperiaatteen noudattamista sekä julkisten hallintotehtävien hoitamiselle asetettujen vaatimusten noudattamista. Oikeudellisten tietojen ja lausuntojen antaminen perustuslain 108 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla kohdistetaan yleensä tasavallan presidentin esittelyssä ja valtioneuvoston yleisistunnossa käsiteltäviin asioihin. Oikeuskanslerin kannanotot ovat ennakotietoja siitä, mihin laillisuusvalvonnassa tullaan päätöksentekovaiheessa kiinnittämään huomiota. Tehtävienjakolaissa oikeuskanslerille keskitetyt tehtävät muodostavat laillisuusvalvonnan painopistealueet, joissa toimintaa syvennetään ja laajennetaan nykyisestä erityisesti rakenteellisessa laillisuusvalvonnassa. Keskeisinä välineinä tässä ovat säädösvalvonta, omat aloitteet ja laillisuusvalvontakäynnit. Oikeuskanslerin laillisuusvalvonnassa on edelleen keskeistä kaikkien perusoikeuksien tasapainoinen toteutuminen.
- Oikeuskanslerin laillisuusvalvontaa kehitetään ja kohdennetaan vaikuttavasti ja riskiperusteisesti. Viraston asianhallintaa, tutkittavaksi otettavien asioiden seulontaa ja asioiden läpivirtausta kehitetään edelleen. Tavoitteena ovat joustavat, työtaakkaa keventävät ja laillisuusvalvonnan vaikuttavuutta turvaavat menettelyt. Asioiden siirtoa toimivaltaisille viranomaisille (muille kuin oikeusasiamiehelle) lisätään järjestelmällisesti ja soveltuvin osin. Laillisuusvalvonnan kokonaisuutta erilaisine toimintamuotoineen hyödynnetään säädösvalvonnassa ja viranomaistoiminnan laillisuusvalvonnassa monipuolisesti ja tehokkaasti huolehtimalla kuitenkin töiden riittävästä ennakoitavuudesta. Valtioneuvostovalvonnan ja yleisen viranomaisvalvonnan yhteensovittamista tuetaan työnjohtoa kehittämällä. Valtioneuvostovalvontaan liittyvän työn ennakoitavuutta parannetaan eri tavoin.
- Työn määrää ja kuormittavuutta hallitaan aktiivisin toimin asioiden vahvemmallalla priorisoinnilla ja valikoinnilla. Laillisuusvalvonnan kohdentaminen vaikuttavasti ja riskiperusteisesti on osa työmäärän hallintaa. Koko virasto sitoutuu työn priorisointiin ja työmäärän hallintaan. Laillisuusvalvonnan tehokkaaksi ja vaikuttavaksi kohdentamiseksi kantelujen käsittelyyn luodaan toimivat ja joustavat menettelyt, jotka ohjaavat eri tyyppiset kantelut niiden vaatimaan käsittelyyn. Yksinkertaisemmat kanteluasiat ratkaistaan nopeutetussa menettelyssä. Kantelujen käsittelyssä yhteisesti noudatettavat uudet menettelyt valmistellaan viraston työpajassa. Arvioidaan mahdollisuutta kehittää mittareita ja kriteerejä laillisuusvalvonnan laadullisen arvioinnin tueksi, mukaan lukien rakenteellisen näkökulman toteutuminen. Ennakollista säädösvalvontaa kohdennetaan vaikuttavasti ja riskiperusteisesti ja huolehditaan voimavarojen riittävyydestä.
- Valtioneuvostovalvonta kohdennetaan:
 - Valtioneuvoston päätöksenteon ennakkolisessa valvonnassa valtioneuvoston yleisistunnossa päätettäviin asioihin
 - Euroopan unionissa päätettävissä asioissa eduskunnan osallistumisen turvaamiseen
 - Säädösvalmistelun valvonnassa säädösehdotusten arviointiin lausuntokierroksilla ja valmistelun loppuvaiheessa
 - Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiasiamiesten valvonnassa asiakkaiden oikeusturvaan ja asianmukaiseen menettelyyn sen valvonnassa.

- Viraston kansainvälistä toimintaa kehitetään pitemmällä aikavälillä laaja-alaisesti ja voimavarojen sallimalla tavalla. Yhteistyötä Eurooppalaisen oikeusasiamiesverkoston (ENO) ja Euroopan oikeusasiamiehen kanssa tiivistetään. Vahvistetaan yhteistyötä lainsäädännön laatua ja perustuslainmukaisuutta valvovien kansainvälisten ja muiden maiden riippumattomien toimijoiden samoin kuin oikeuslaitoksen ja oikeudenhoidon valvonnan toimijoiden kanssa. Verkostoidutaan ja muodostetaan yhteyksiä uusien erityistehtävien alueilla.
- Kehitetään virastoa toimivana ja hyvinvoivana työyhteisönä yhdessä johtamisen toimintatavalla ja yhteisellä tekemisellä sekä huolehtimalla työssä jaksamisesta ja työmäärän hallinnasta. Viraston johtamisessa, esihenkilötyössä sekä ratkaisijan ja esittelijän välisessä vuorovaikutuksessa kiinnitetään erityistä huomiota myönteisen palautteen ja tuen antamiseen sekä psykologisen turvallisuuden luomiseen työyhteisössä. Muutoksia suunnitellaan, valmistellaan ja toteutetaan yhdessä sekä hillitään liian nopeaa muutostahtia.

5. Tulostavoitteet vuodelle 2024

Oikeuskanslerinviraston työmäärä on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Käsiteltävät asiat ovat samaan aikaan vaikeutuneet ja laillisuusvalvontaan kohdistuneet odotukset kasvaneet. Virasto on toteuttanut lyhyessä ajassa useita merkittäviä toiminnan muutoksia, viimeksi pitkään vireillä olleen ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistuksen toimeenpanon sekä ajallisesti lyhyemmän valmistelun pohjalta ilmoittajansuojelulainsäädännön toimeenpanon.

Toiminnan muutokset ja uudet tehtävät vaativat virastolta lisäponnisteluja, jotka on otettava huomioon muussa toiminnassa. Työmäärän hallintaa, asioiden priorisointia ja karsintaa on tehtävä viraston toiminnassa kaikilla tasoilla ja erityisesti viraston johtamisessa ja esimiestyössä. Työhyvinvoinnista huolehtiminen on käsillä olevassa tilanteessa erityisen tärkeää.

- Jatketaan ylimpien laillisuusvalvojien tehtävienjakouudistuksen toimeenpanoa
 - Toteutetaan asioiden siirrot edelleen täysimääräisesti sekä tehostetaan yhteistyötä ja tietojenvaihtoa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kanssa. Seurataan uudistuksen vaikutuksia laillisuusvalvojien työmäärään. Asioiden siirtotarvetta pyritään tehokkaasti vähentämään viestinnällä ja kantelijoiden opastuksella.
 - Jatketaan viraston osaamisen syventämistä oikeuskanslerille keskitetyissä tehtävissä sekä kehitetään sopivia käytännön toimintatapoja laillisuusvalvonnan toteuttamiseksi näillä tehtäväalueilla.
- Jatketaan ilmoittajansuojelulain toimeenpanoa
 - Hallintoyksikössä valmistellaan menettelyt ja rakenteet Euroopan komissiolle annettavan, Suomen ensimmäisen vuotuisen raportin laatimiseksi.
 - Seurataan oikeuskanslerinviraston keskitetyn ulkoisen ilmoituskanavan ylläpidon työmäärän kehitystä ja arvioidaan mahdollisia menettelyn muutostarpeita.

- Kehitetään viraston ulkoista ja sisäistä viestintää mm. uudistamalla oikeuskanslerin vuosikertomuksen rakennetta ja sisältöä sekä toteuttamalla OKV-Kampus-uudistus
 - Oikeuskanslerin vuosikertomuksen rakennetta ja sisältöä uudistetaan siten, että kertomus on nykyistä merkittävästi tiiviimpi, havainnollisempi ja ajantasaisempi katsaus oikeuskanslerin ja oikeuskanslerinviraston toimintaan. Kertomuksen sisällön karsimisessa hyödynnetään mahdollisuutta siirtää tietoaineistoa verkkosivujen staattisiin teksteihin.
 - Toteutetaan OKV-Kampusen siirto uuteen VN-Kampukseen uudistamalla työtilan rakenne ja sisältö siten, että se palvelee viraston toimintaa ja henkilöstön työtä nykyistä paremmin.
 - Valmistellaan oikeuskanslerinviraston uusi viestintäsuunnitelma sisällöltään yhdenmukaiseksi viestintästrategian kanssa
 - Otetaan käyttöön uudistettu Finlex-palvelu oikeuskanslerin ratkaisukäytännön julkaisemiseen sekä LinkedIn-palvelu ensisijaisesti viraston rekrytointeja varten
- VN Korttelihankkeen valmisteluun osallistuminen ja väistötiloihin muutto
 - Huolehditaan oikeuskanslerinviraston toimintaedellytysten turvaamisesta valtioneuvoston linnan peruskorjauksen valmistelussa ja väistötiloihin muutossa hankkeen ohjausryhmässä ja alatyöryhmissä. OKV:n tilasuunnitelman valmisteluun otetaan koko henkilöstö mukaan.
 - Valmistaudutaan väistötiloihin (Eteläesplanadi 4, 6 krs.) muuttoon hyvissä ajoin kalustoinventaariolla, tarpeettoman aineiston ja kaluston poistoilla tai säilöön siirroilla sekä arvioimalla säilytettävien arvokalusteiden ja –esineiden kunnostustarpeet. Osastot ja hallintoyksikkö vastaavat omassa käytössään olevien työtilojen muuttovalmisteluista. Hallintoyksikkö huolehtii viraston yhteisten tilojen aineistojen ja kaluston poistoista. OKV muuttaa väistötiloihin nykyisen arvion mukaan vuoden 2025 toukokuussa, jolloin valtioneuvoston linna tyhjennetään remonttia varten.
- Järjestetään Pohjoismaiden ja Baltian oikeusasiamiesten ja oikeuskanslerien yhteinen kokous keväällä 2024.
- Laillisuusvalvonnan laadulliset tulostavoitteet:
 - Valtioneuvoston yleisistunnon ja tasavallan presidentin esittelyn listat tarkastetaan valtioneuvoston päätöksentekomenettelyn aikataulun mukaisesti.
 - Tieto- ja lausuntopyyntöihin vastataan joutuisasti.
 - Ennakollisesta säädösvalvonnasta huolehditaan hyvissä ajoin ennen valtioneuvoston yleisistuntokäsittelyä, ja se kohdennetaan oikeuskanslerin laillisuusvalvonnan kannalta olennaisimpiin esityksiin.
 - Valtioneuvoston ja tasavallan presidentin päätöksenteon ennakollisessa valvonnassa tieto- ja lausuntopyyntöihin vastataan joutuisasti. Päätöksenteon kannalta merkittävien

vastausten dokumentoinnista huolehditaan niin, että turvataan valvonnan avoimuus ja vaikuttavuus.

- Tuomioistuinten ja muiden viranomaisten valvonnassa voimavaroja kohdennetaan erityisesti oikeusturvan, perus- ja ihmisoikeuksien sekä toimivan oikeusvaltion kannalta merkityksellisiin asioihin.
- Uusina laillisuusvalvonnan painopisteinä ovat oikeuskanslerille tehtävienjakolaissa keskitetyt tehtävät. Näillä tehtäväalueilla laillisuusvalvontaa syvennetään ja laajennetaan nykyisestä sekä kehitetään niihin sopivia käytännön toimintatapoja. Laillisuusvalvontaa kohdennetaan myös ympäristöperusoikeuden ja tulevien sukupolvien oikeuksien kysymyksiin.
- Kanteluasioiden käsittelyssä kohdennetaan valvontaa tehokkaasti hyödyntämällä laillisuusvalvonnan liikkumavaraa ja tunnistamalla mahdollisia rakenteellisia näkökulmia ja tavoittelemalla yksittäisissä kanteluasioissa laillisuusvalvonnallisesti vaikuttavinta tulosta. Kantelukirjoitusten seulontamenettelyä kehitetään edelleen laillisuusvalvonnan tehokkaaksi kohdentamiseksi. Kantelut, jotka eivät edellytä selvittämistoimia, pyritään ratkaisemaan kolmen kuukauden kuluessa asioiden vireille tulosta. Kantelut ratkaistaan viimeistään vuoden kuluessa niiden vireille tulosta, ellei asian käsittelyn viipymiseen ole erityistä hyväksyttävää syytä.
- Omien aloitteiden avaamisessa suunnitellaan esittelijän työaikatauluja erityisesti silloin, kun aloitteella on aikaan sidottua relevanssia.
- Laillisuusvalvontakäyntien kehittämistä monipuoliseksi tarkastusta, tiedonsaantia ja vuorovaikutusta yhdistäväksi valvonnan työkaluksi jatketaan. Laillisuusvalvontakäyntejä tehdään paikan päällä tai etäyhteyksin.
- Tehostetaan tiedonvaihtoa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kanssa tarkastustoiminnasta, omien aloitteiden käynnistämisestä, merkittävistä toiselle laillisuusvalvojalle osoitettuun tehtävään liittyvästä ratkaisusta tai erityisestä syystä siirtämättä jätetyssä asiassa tehdystä ratkaisusta samoin laillisuusvalvojan toimivaltaa koskevista tulkintakannanotoista.
- Kanteluiden, laillisuusvalvontakäyntien ja muun aineiston perusteella tunnistetaan aiheita oma-aloitteiseen laillisuusvalvontatoimintaan.
- Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvonnassa valvonta-asioita käsittelevän lautakunnan päätökset tarkastetaan joutuisasti niin, että tarvittaessa ehditään valittaa päätöksestä.

- Laillisuusvalvonnan määrälliset tulostavoitteet (TAE2024:n mukaan):

Päätöksenteon valvonta	2024 arvio
valtioneuvoston yleisistunnot	70
tasavallan presidentin esittelyt	30
tarkastetut esittelylistat	2 000

Lainvalmistelun valvonta	2024 arvio
---------------------------------	-------------------

ministeriöiden lausuntopyynnöt	100
ennakkotarkastukset	40
kuulemiset eduskunnassa	30

Kanteluasiat	2024 arvio
saapuneeksi kirjatut	2 100
ratkaistut	2 100

Omat aloitteet ja tarkastukset	2024 arvio
aloitteet	25*
laillisuusvalvontakäynnit	20
rangaistustuomioiden tarkastus	4 000

Tuomarien virkarikosasiat	2024 arvio
vireille tulleet	50
ratkaistut	50

Syyttäjien virkarikosasiat	2024 arvio
vireille tulleet	20
ratkaistut	20

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta	2024 arvio
saapuneet	800
tutkitut	800

* Tavoitteena on, että omien aloitteiden määrä nostetaan toimintavuoden aikana kolmeenkymmeneen ottaen huomioon sen, että omat aloitteet ovat luonteeltaan ja työmäärältään keskenään erilaisia.

- Henkilöstö- ja työyhteisötavoitteet:
 - Työn määrää ja kuormittavuutta hallitaan aktiivisin toimenpitein sekä huolehditaan palautumisesta. Vahvistetaan työyhteisönä toimimista yhdessä johtamisen toimintatavalla, vuorovaikutusta lisäämällä ja yhteisellä vastuunkannolla työyhteisön toimivuudesta kukin oman roolinsa mukaisesti. Tiedonkulkua ja tiedon jakamista tehostetaan kaikessa vuorovaikutuksessa.

- Henkilöstöjohtamista parannetaan edelleen yksilöllisessä kehittymisen ja jaksamisen tuessa, palautteen antamisessa sekä kiinnostuksen ja arvostuksen osoittamisessa henkilöstön työtä kohtaan. Otetaan käyttöön johdon 360 -arvioinnit Osaava-alustalla.
 - Jatketaan tavoitteellista koko viraston osaamisen kehittämistä henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaisella tavalla.
- Muut tulostavoitteet:
 - Vakiinnutetaan asianhallintajärjestelmä VAHVAAan integroidun uuden VN:n päätöksentekojärjestelmän (PTS) käyttö valtioneuvostovalvonnassa sekä siihen perustuva valtioneuvoston pöytäkirjojen tarkastamismenettely.
 - Otetaan käyttöön viraston tarpeiden ja yksilöllisten toimintatapojen mukaisesti valtioneuvoston Yhdessä-hankkeen uusia digitaalisia työvälineitä (M365).
 - Esittelijöiden työn tueksi valmistellaan ajantasaiset ja nykyistä kattavammat ohjeet kantelujen käsittelystä osastojen yhteistyönä.

6. Voimavarat

Henkilöstö

Oikeuskanslerinviraston henkilöstömäärä tilanteessa 31.12.2023 on 38, joista vakinaisia on 31. Alla henkilöstön jakaumatietoja:

Ylin johto (oikeuskansleri, apulaisoikeuskansleri, kansliapäällikkö)

Muu johto (esittelijäneuvos, osastopäällikkönä 2)

Esittelijät (esittelijäneuvos 7, vanhempi oikeuskanslerinsihteeri 11, oikeuskanslerinsihteeri 3, neuvontajuristi 1, esittelijä 2)

Tukipalvelujen asiantuntijat (resurssihallinta-asiantuntija 2, tiedottaja 1, viestintäsuunnittelija 1, johdon assistentti 1)

Kirjaamo (kirjaaja 1, toimistosihteeri 2)

Korkeakouluharjoittelija 1

Vakinaisesta henkilöstöstä on vuoden 2023 lopussa virkavapaalla viisi henkilöä, ja määräaikaaisessa palvelussuhteessa 10 henkilöä, joista kolmella on virastossa vakinainen virka taustalla. Viraston notaarin virka on tällä hetkellä vailla viranhoitajaa.

Suunnittelukauden henkilöstöresurssien kehittämistä ohjaa yleisellä tasolla viraston henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Vuoden 2021 talousarviossa virastolle osoitettiin tasokorotus 350 000 euroa,

jonka avulla virasto rekrytoi kaksi uutta, vakinaista juristiesittelijää. Vuoden 2023 talousarviossa virasto sai lisärahoituksen 500 000 euroa ilmoittajansuojelutehtävän hoitamiseen. Tällä rahoituksella perustettiin kolme uutta virkaa (vanhempi oikeuskanslerinsihteeri, neuvontajuristi ja viestintäsuunnittelija). Tämän hetkisen arvion mukaan ilmoittajansuojelutehtävien nykyinen resursointi (ml. hallintoyksikön vanhempi oikeuskanslerinsihteeri ja kirjaamo) on riittävä. Työruuhkan purkamiseen on mahdollista edelleen palkata määräaikaista esittelijöitä viraston siirtyvien määrärahaerien tuella.

Vuoden 2023 syyskauden aikana on tarkoitus perustaa apulaisosastopäällikön määräaikainen tehtävä oikeusvalvontaosastolle. Rekrytointi uuteen tehtävään toteutetaan sisäisellä haulla vuoden 2024 alkupuolella. Näin varmistetaan osaston johtamisen toimintaedellytykset asioiden kasvavan priorisointitarpeen ja rakenteellisen laillisuusvalvonnan lisätessä osastopäällikön työmäärää apulaisoikeuskanslerin sijaisuuden ohella.

Viraston henkilömäärän kasvu on itsessään lisännyt henkilöstöhallinnon tehtäviä, ja viraston resurssihallinta-asiantuntijan viran tehtäväkokonaisuus on jo sellaisenaan poikkeuksellisen laaja yhden asiantuntijan hoidettavaksi. Resurssihallinta-asiantuntijalla ei ole viraston nykyisessä vakinaisessa henkilöstörakenteessa lainkaan sijaista. Resurssien hallinta (talous-, yleishallinto- ja henkilöstöhallintotehtävät) on viraston toimintaedellytysten turvaamisen kannalta keskeinen toiminto, joka on perusteltua järjestää kestäväälle pohjalle riittävillä resursseilla.

Uusissa rekrytoinneissa virkojen vaatavuustason tulee vastata tehtävissä edellytettävää osaamista ja kokemusta. Virasto varautuu rekrytointisuunnittelussaan myös siihen, että henkilöstörakenteeseen saadaan viraston osaamisen jatkuvuuden turvaamiseksi juristiuransa alkuvaiheessa olevia juristeja kasvamaan vaativampiin tehtäviin. Virasto rekrytoi jatkossakin myös korkeakouluharjoittelijoita sekä oikeudellisiin että muihin tehtäviin.

Määrärahat

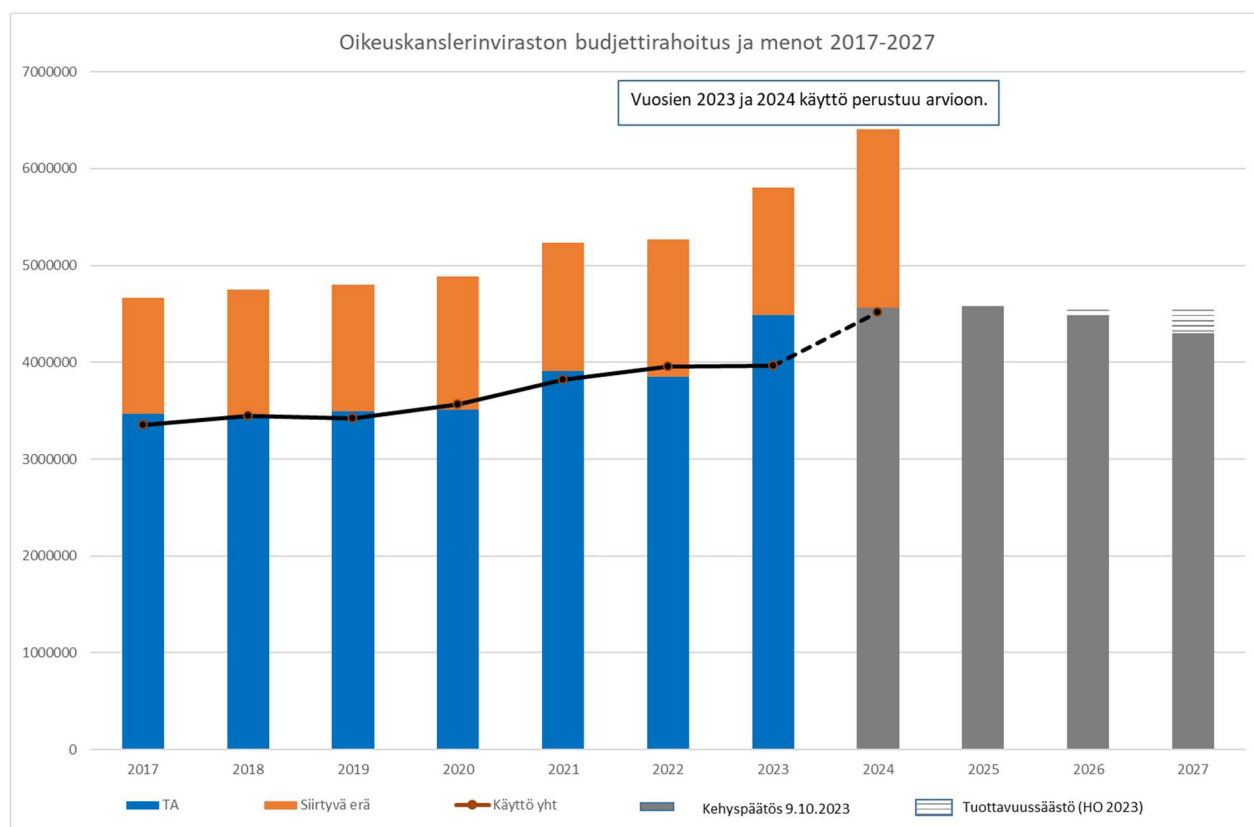
Oikeuskanslerinvirastolle myönnetyt määrärahat ovat valtion talousarviossa valtioneuvoston kanslian pääluokkaan 23 kuuluvan luvun 30. Oikeuskanslerinvirasto momentilla 01. Oikeuskanslerinviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v.).

Vuonna 2023 viraston käyttämien määrärahojen arvioidaan olevan lähes 4 miljoonaa euroa, kun käytettävissä on ollut noin 5,8 miljoonaa euroa. Palkkausmenot muodostavat noin 86 % ja muut toimintamenot 14 % viraston kokonaismenoista. Toimitilavuokrat ja ICT-palvelujen sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot palvelukeskuksilta ovat muissa toimintamenoissa suurimmat kuluerät. Varainhoitovuoden päätyttyä käyttämätön osa siirtomäärärahasta siirretään seuraavalle varainhoitovuodelle käytettäväksi. Vuodelle 2024 siirtyväksi eräksi arvioidaan noin 1,8 miljoonaa euroa. Siirtyvän erän suuruus johtuu osittain ilmoittajansuojelulainsäädännön toimeenpanoon osoitetusta määrärahan lisäyksestä vuoden 2023 talousarviossa. Määrärahaa on käytetty uuden vakinaisen henkilöstön palkkaamiseksi uusiin tehtäviin sen mukaan, kun virat on saatu täytettyä vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2024 talousarvioesityksessä oikeuskanslerinviraston määrärahaksi esitetään yhteensä 4 564 000 euroa. Viimeisimmässä vuosia 2024-2027 koskevassa kehyspäätöksessä oikeuskanslerinvirastolle on osoitettu määrärahoja seuraavasti: vuonna 2024 4 564 000 euroa ja vuosina 2025 -

2027 4 578 000 euroa. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2024-2027 tuodaan kuitenkin esille, että valtioneuvoston kanslian pääluokkaan osoitetaan hallitusohjelman mukaisesti vuodesta 2026 alkaen toimintamenosäästö osana yleistä tuottavuusohjelmaa. Säästöt allokoidaan toimintamenomomenteille tulevaisuudessa kehys- ja talousarvioesityksissä. Valtion tuottavuusohjelman säästötaavoite valtioneuvoston kanslian pääluokassa on hallitusohjelman mukaan vuonna 2026 3 miljoonaa euroa ja vuosina 2027 ja 2028 10 miljoonaa euroa nykytasosta. Valtioneuvoston kanslian laskelman mukaan tämä voisi tarkoittaa vuonna 2026 92 000 euron vähennystä, vuonna 2027 275 000 euron ja vuonna 2028 275 000 euron vähennystä oikeuskanslerinviraston toimintamenomäärärahoihin¹.

Vuonna 2024 kertaluonteisia menoja virastolle voi aiheutua oikeuskanslerin kertomuksen uudistamisesta (graafinen suunnittelu), valtioneuvoston Yhdessä-hankkeesta (Azure ID –lisenssi), analogisen arkiston digitalisoinnista (enintään 97 000 euroa sopimuksen mukaan vuosien 2024-2025 aikana) sekä mahdollisesta valmistautumisesta väistötiloihin muuttoon toukokuussa 2025. Mahdolliset vuokrankorotukset, palvelukeskusten tuottamien palvelujen mahdolliset hintojen korotukset sekä lisääntyvä virkamatkustaminen nostavat menoja myös pysyvästi. Valtorin palvelujen kustannukset OKV:lle ovat laskeneet merkittävästi aikaisempaan verrattuna.



¹ Tiedot tarkentuvat lopulta kehyspäätöksessä.